

Soortgericht onderzoek
August Reitsma
te Hoek van Holland

Opdrachtgever
Gemeente Rotterdam
te Rotterdam

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Soortgericht onderzoek
August Reitsma
te Hoek van Holland

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79

2671 MP Naaldwijk

telefoon 0174 – 625246

fax 0174 – 629744

www.aquaterranova.nl

Opdrachtgever
Gemeente Rotterdam
te Rotterdam

Datum: 9 oktober 2018
Rapportnr: 217197/AQT 302 FF/ML
Status: Definitieve rapportage

COLOFON

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Titel : Soortgericht onderzoek vleermuizen en huismus
August Reitsmahuis te Hoek van Holland

Opdrachtgever : Gemeente Rotterdam
Contactpersoon : Dhr. P. Heuvelman

Aqua-Terra Nova BV
Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl

Projectteam
Projectmanager : mw. M.M. Konings Bsc
Contactpersoon : mw. M. Langstraat Bsc
Auteur : mw. M. Langstraat Bsc
Veldwerk : mw. M. Langstraat Bsc
: mw. L.J. van der Steeg Bsc
: mw. M.M. Konings Bsc
: dhr. R. van Schie
: mw. T. Schelling Bsc
Kwaliteitsborger : mw. L.J. van der Steeg Bsc
Projectnummer: 217197

Aqua-Terra Nova BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus.

Datum vrijgave	Status	Goedkeuring auteur	Goedkeuring kwaliteitsborger
9 oktober 2018	Definitief		

© 2018 Aqua-Terra Nova B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling	5
1.3	Leeswijzer	5
1.4	Verantwoording	5
2	WERKWIJZE	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Projectbeschrijving	6
2.3	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	6
2.4	Methode.....	6
2.4.1	Huismusonderzoek.....	6
2.4.2	Vleermuisonderzoek.....	6
2.5	Periodisering.....	7
2.6	Effectbeoordeling en toetsing.....	7
3	PLANGEBIED EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN	9
3.1	Ligging plangebied	9
3.2	Bestaande situatie.....	9
3.3	Beoogde situatie en werkzaamheden	10
4	RESULTATEN EN INTERPRETATIE	12
4.1	Huismussen.....	12
4.2	Vleermuizen	12
4.2.1	Zomerverblijfplaatsen	12
4.2.2	Kraamverblijfplaatsen	13
4.2.3	Paarverblijfplaatsen	13
4.2.4	Winterverblijfplaatsen	13
4.2.5	Foerageergebied.....	13
4.2.6	Vliegroutes	14
4.2.7	Overige waarnemingen.....	14
5	FUNCTIONALITEIT PLANGEBIED EN EFFECTBEPALING	15
5.1	Functionaliteit plangebied.....	15
5.2	Effectbepaling	16
5.3	Ontheffing en vergunning.....	17
5.4	Wettelijk kader	17
6	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	19
6.1	Conclusie	19
6.2	Aanbeveling en vervolgstappen.....	19
6.2.1	Ontheffing aanvragen.....	20
6.3	Zorgplicht	20
7	BRONVERMELDING	21
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER.....	22
BIJLAGE 2	WAARNEMINGEN VLEERMUISONDERZOEK	25
BIJLAGE 3	OVERZICHT WAARNEMINGEN	30

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van de gemeente Rotterdam, Dienst Stadsontwikkeling heeft Aqua-Terra Nova BV vanwege het herbestemmen van de functie van het pand August Reitsma via een WABO procedure en daarmee gepaard gaande werkzaamheden aan het pand soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van en de functie van het plangebied voor huismussen en vleermuizen.

Op basis van de Notitie 'Verkoop voormalig NIVON-huis HvH; flora en fauna-aspecten' d.d. oktober 2017 van dhr. M. Meijer¹⁹ van de gemeente Rotterdam is gebleken dat nader onderzoek op de locatie naar de functionaliteit van het August Reitsmahuis voor huismussen en vleermuizen noodzakelijk is.

Onderstaand onderzoek is uitgevoerd om de aan- dan wel afwezigheid van (essentiële) leefgebieden, vaste verblijfplaatsen en nestlocaties/schuillocaties van huismussen en vleermuizen aan te tonen.

1.2 Doelstelling

Het ecologisch onderzoek heeft als doel om vast te stellen:

1. Of huismussen in het plangebied aanwezig zijn;
2. Of vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn;
3. Wat de functionaliteit van het plangebied is voor aanwezige beschermde soorten;
4. Welke effect het project heeft op de functionele leefomgeving van de aanwezige beschermde soorten.

Vervolgens wordt aangegeven of mogelijke negatieve effecten van het project te vermijden, mitigeren, en/of te compenseren zijn en welke vervolgpprocedure benodigd is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding worden de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek beschreven. Hierna volgt hoofdstuk 2 met de werkwijze en hoofdstuk 3 een beschrijving van de projectlocatie en voorgenomen werkzaamheden. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van de inventarisatie aan de orde. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de functionaliteit en de effecten van de voorgenomen werkzaamheden bepaald. In hoofdstuk 6 volgt tot slot een conclusie en eventueel de benodigde vervolgstappen. Hierna volgen de bronvermeldingen en de bijlagen met o.a. inventarisatiegegevens.

1.4 Verantwoording

Ecologisch medewerkers van Aqua-Terra Nova BV hebben ruime veldervaring in onderzoek naar beschermde soorten en hebben daartoe gerichte cursussen gevolgd.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de afwezigheid van soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit gewaarborgd.

2 WERKWIJZE

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten van de voorliggende rapportage tot stand zijn gekomen. Dit hoofdstuk dient tevens als onderbouwing van de conclusies. In het kort wordt weergegeven hoe de Wet natuurbescherming in het project wordt geborgd.

2.2 Projectbeschrijving

Het project wordt beschreven aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Hiertoe wordt de omvang en ligging van het plangebied beschreven in relatie tot groenstructuren in de omgeving, wordt de bestaande situatie geschetst en worden de beoogde activiteiten omschreven.

2.3 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Voor een uitgebreide omschrijving van de wet- en regelgeving zie bijlage 1. In de Wet natuurbescherming zijn beschermde soorten en gebieden aangewezen. Hierbij zijn soorten ingedeeld in 2 beschermingscategorieën (categorie 1 en 2). Categorie 1 betreffen de strikt beschermde soorten van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn aangevuld met soorten van de Bern en Bonn conventies. De categorie 2 soorten betreffen de nationaal en provinciaal beschermde soorten. Categorie 2 bestaat voor een groot deel uit de kwetsbare rode lijst soorten. De beschermde gebieden bestaan uit de Europese aangewezen Natura 2000-gebieden, aangevuld met provinciaal aangewezen beschermde natuurgebieden.

De bescherming van soorten is met name gericht op instandhouding van populaties en verblijfplaatsen van individuen. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Handelingen in strijd met de verbodsbepalingen zijn per definitie verboden. Uitzonderingen voor overtreding van de verbodsbepalingen kunnen worden verleend middels vrijstellingen en ontheffingen. Tevens is de zorgplicht te allen tijde van kracht voor alle planten en dieren. Zie bijlage 1 voor de relevante verbodsbepalingen bij ruimtelijke inrichting en ontwikkelingen.

2.4 Methode

2.4.1 Huismusonderzoek

Het huismusonderzoek is uitgevoerd op basis van het Kennisdocument voor de huismus¹⁸. Voor het huismusonderzoek zijn twee inventarisaties uitgevoerd in de periode 1 april t/m 15 mei, door een ervaren ecooloog met verrekijker. Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (aantal huismussen, aantal nesten, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor de huismus beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

De inventarisaties zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Dit houdt in droog, geen of weinig wind en kou tijdens de inventarisatie. Daarnaast zijn de inventarisaties uitgevoerd op het meest geschikte moment van de dag. Dit is tussen één à twee uur na zonsopkomst of één à twee uur voor zonsondergang.

2.4.2 Vleermuisonderzoek

Het aantal bezoeken, het tijdstip en de periode(n) voor het vleermuisonderzoek zijn gebaseerd op het meest recente Vleermuisprotocol⁶ en de Kennisdocumenten voor vleermuizen¹⁸. In het protocol en de Kennisdocumenten is de minimale inspanning omschreven om de aan- dan wel afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken. Indien wordt afgeweken van het vleermuisprotocol en de kennisdocumenten wordt dit goed onderbouwd bij hoofdstuk 4 resultaten.

De inventarisaties zijn uitgevoerd in de geschikte periode door twee ervaren ecologen met batdetector (type: Pettersson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde "piekfrequentie", kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt gebruik gemaakt van opnameapparatuur (type: Ediol) en het programma Batsound. Om de vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen in kaart te brengen, is lopend met de batdetector het plangebied doorzocht. Daarnaast is een deel van de omgeving rondom het plangebied doorzocht.

Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd en zijn geluidsopnamen van vleermuizen gemaakt. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk is van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplaatsen binnen hun netwerk, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden zijn nachten met een temperatuur van >10°C en zonder harde wind of regen. In totaal zijn vijf locatiebezoeken uitgevoerd, twee in het voorjaar (15 mei t/m 15 juli) en drie in het najaar (1 augustus t/m eind september).

2.5 Periodisering

In de onderstaande tabel zijn de data en de weersomstandigheden van de uitgevoerde veldinventarisaties weergegeven. In totaal zijn er zeven veldbezoeken uitgevoerd in de periode april tot september 2018 ten behoeve van het onderzoek naar huismus en vleermuizen. In tabel 2.1 zijn de data en weersomstandigheden van elk veldbezoek weergegeven.

Tabel 2.1. Data en weersomstandigheden uitgevoerde veldinventarisaties.

Datum	Tijd	Soortgroep	Focus	Weer
6 april 2018	08:00-09:05 uur <i>Zon op 07:06 uur</i>	Huismus	Vaste rust- en/of verblijfplaatsen en leefgebieden	5°C, onbewolkt, wind 0 Bft
24 april 2018	07:30-08:30 uur <i>Zon op 06:27 uur</i>	Huismus	Vaste rust- en/of verblijfplaatsen en leefgebieden	11°C, geheel bewolkt, wind 4 Bft
12 juni 2018	03:15-05:30 uur <i>Zon op 05:23 uur</i>	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	13°C, half bewolkt, wind 2 Bft
12 juli 2018	21:51-00:00 uur <i>Zon onder 21:59 uur</i>	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	16°C, licht bewolkt, wind 4 Bft
20 aug 2018	23:30 – 02:00 uur <i>Zon onder 20:56 uur</i>	Vleermuizen	Paar- en zwermverblijfplaats, vliegroutes en foerageergebieden	18°C, half bewolkt, wind 2 Bft
30 aug 2018	23:58 – 01:58 uur <i>Zon onder 20:34 uur</i>	Vleermuizen	Paar- en zwermverblijfplaats, vliegroutes en foerageergebieden	15°C, geheel bewolkt, wind 3 Bft
10 sept 2018	21:10-23:10 uur <i>Zon onder 19:51 uur</i>	Vleermuizen	Paarverblijfplaats, vliegroutes en foerageergebieden	17°C, half bewolkt, wind 4 Bft

De waarnemingen zijn in hoofdstuk 4 beschreven en in bijlage 2 en 3 in tabellen en op kaarten weergegeven.

2.6 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen, hun voortplantingsplaatsen en overige vaste rust- en verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen, verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

Per soortgroep worden de handelingen getoetst aan de verbodsbepalingen en de zorgplicht. Per beschermingscategorie worden hierbij verschillende toetsingskaders gehanteerd (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2. Toetsingskader per beschermingscategorie.

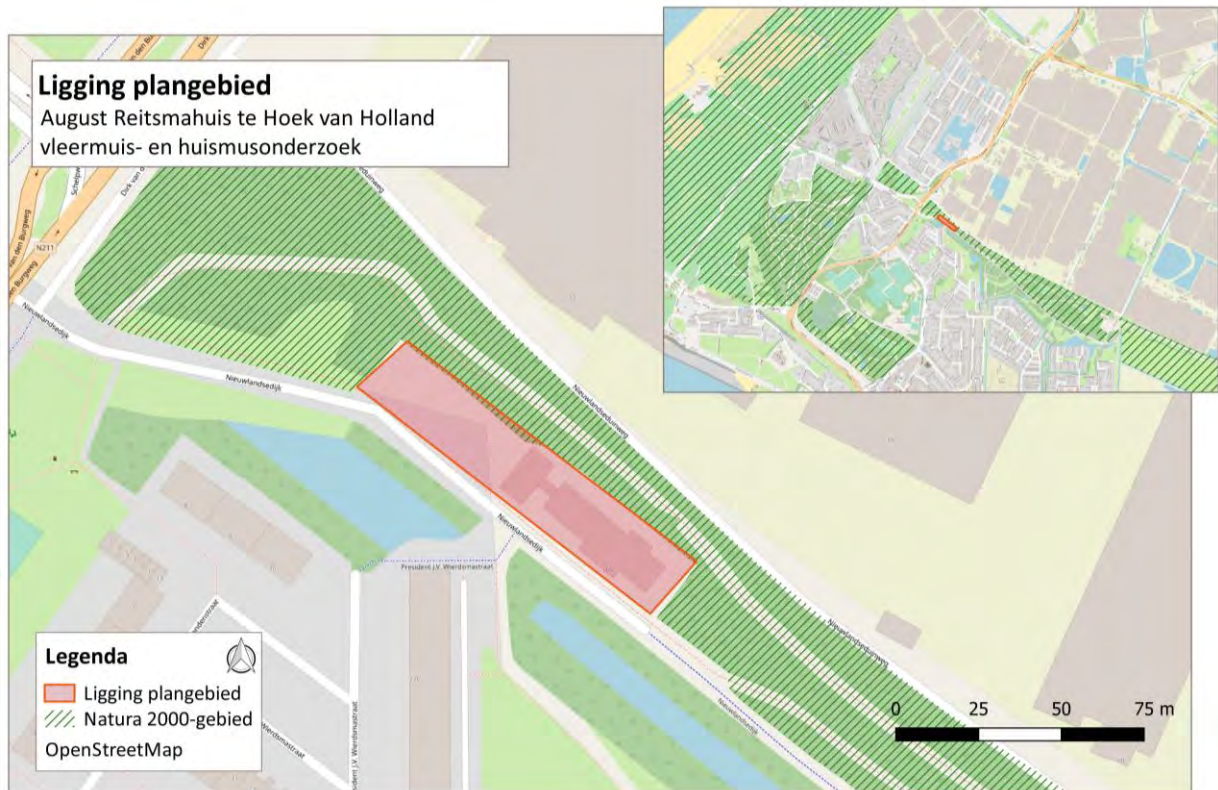
Categorie	Toetsingskader
Categorie 1 (Strikt beschermde soorten)	Effecten dienen te allen tijde voorkomen te worden. Indien effecten op soorten uit categorie 1 niet uitgesloten kunnen worden, dient de omvang van de mogelijke effecten inzichtelijk gemaakt te worden middels vervolgonderzoek.
Categorie 2 (Overige beschermde soorten)	Voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling geldt een vrijstelling voor overtreding van de verbodsbepalingen, mits de handelingen uitgevoerd worden conform een goedgekeurde gedragscode. Indien het niet mogelijk is om conform een gedragscode te werken, dan dient ontheffing aangevraagd te worden.
Alle planten en dieren	In het kader van de zorgplicht dienen schadelijke effecten zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden voorkomen te worden, beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

3 PLANGEBIED EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Nieuwlandsedijk 160 te Hoek van Holland in de gemeente Rotterdam, provincie Zuid-Holland. Het plangebied is gelegen in een parkachtige groenstrook aan de noordelijke grens van een woonbuurt. De groenstrook waarin het plangebied gelegen is maakt deel uit van het beschermde Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen'. Ten noorden van het plangebied is een kassengebied aanwezig. De watergangen en het groen aan de zuidzijde van de Nieuwlandsedijk maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (zie figuur 3.3).

Zie figuur 3.1 voor de ligging en begrenzing van het plangebied.

Figuur 3.1. Ligging en begrenzing plangebied August Reitsmahuis en de N2000 te Hoek van Holland.

3.2 Bestaande situatie

Het August Reitsmahuis is in de Tweede Wereldoorlog gebouwd als kantine voor de Duitse Wehrmacht. In 1953 is het huis in bezit gekomen van het Instituut voor Arbeiders Ontwikkeling en werd het gebruikt als vakantiehuis voor Rotterdamse havenarbeiders. In de jaren '60 is de meest westelijke vleugel van het huis aangebouwd. Later is het Instituut voor Arbeiders Ontwikkeling overgegaan in het Nivon (Het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk) en werd het August Reitsmahuis tot 2012 gebruikt als 'Nivon natuurvrienden huis' voor vakantiegangers. Sindsdien wordt het August Reitsmahuis antikraak bewoond. Sinds 2018 is het huis eigendom van de gemeente Rotterdam.

Het August Reitsmahuis bestaat uit een stenen twee- tot drielaags huis met een pannendak en open spouwmuur. Het huis heeft verschillende vleugels. In twee kopgevels is een houten betimmering aanwezig. Rond het huis zijn verharde terrassen aanwezig en tuin met sierbeplanting en gazon.

Zie voor een impressie van het plangebied de onderstaande afbeeldingen (figuur 3.2).

Figuur 3.2. Foto impressie August Reitsmahuis. Linksboven: de aanbouw uit de jaren '60. Rechtsboven: de voormalige dienstkantine uit de Tweede Wereldoorlog. Middelste foto's: de voormalige dienstkantine aan de oost en noordzijde. Linksonder: de Nieuwlandsedijk met het achterliggende kasgebied. Rechtsonder: de Nieuwlandsedijk (Natura 2000-gebied).

3.3 Beoogde situatie en werkzaamheden

De activiteitenomschrijving is opgesteld aan de hand van plattegronden, ontwerptekeningen en de mondeling en schriftelijk door de opdrachtgever verstrekte informatie.

Het August Reitsmahuis in Hoek van Holland moet een kleinschalig hotel, hostel of bed & breakfast met 20 tot 26 kamers worden voor recreatieve bezoekers. Mogelijk komt daar kleinschalige horeca bij in de vorm van bijvoorbeeld een terras.

De bebouwing bestaat uit twee delen: een karakteristiek chaletachtig langwerpig gebouw uit de Tweede Wereldoorlog en het westelijke volume uit de jaren '60. De twee delen staan los van elkaar en zijn verbonden met een transparant laag gangdeel. De bebouwing vormt een evenwichtig totaal ensemble waarin het dienstgebouw tot zijn recht komt.

Het oorspronkelijke chaletachtige dienstgebouw dient in zijn huidige vorm gehandhaafd te worden. Dit deel word niet gesloopt. Voor de latere aanbouw (westelijke deel) is sloop en nieuwbouw een optie. Deze plannen staan nog niet vast.

Bestaande chaletachtige gebouw:

- De oorspronkelijke kenmerken van het gebouw worden behouden, geen aan- en opbouwen.
- Nieuw te maken dakkapellen en dakramen aan de voorzijde van het gebouw zijn niet toegestaan.

Het westelijke volume:

- Indien het later aangebouwde volume blijft gehandhaafd, zijn aan- en uitbouwen niet toegestaan. Het is wenselijk om de vluchtrap aan de voorgevel naar de achterzijde te verplaatsen.

De grond blijft echter van de gemeente, waardoor er een pachtconstructie bestaat.

Deze activiteiten vormen de basis van de toetsing aan de Wet natuurbescherming.

Figuur 3.3. Ligging perceel August Reitsmahuis (B 2762), de ligging van het Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen' (donkergroen) en de ligging van de ecologische zone (NNN) in het lichtere groen.

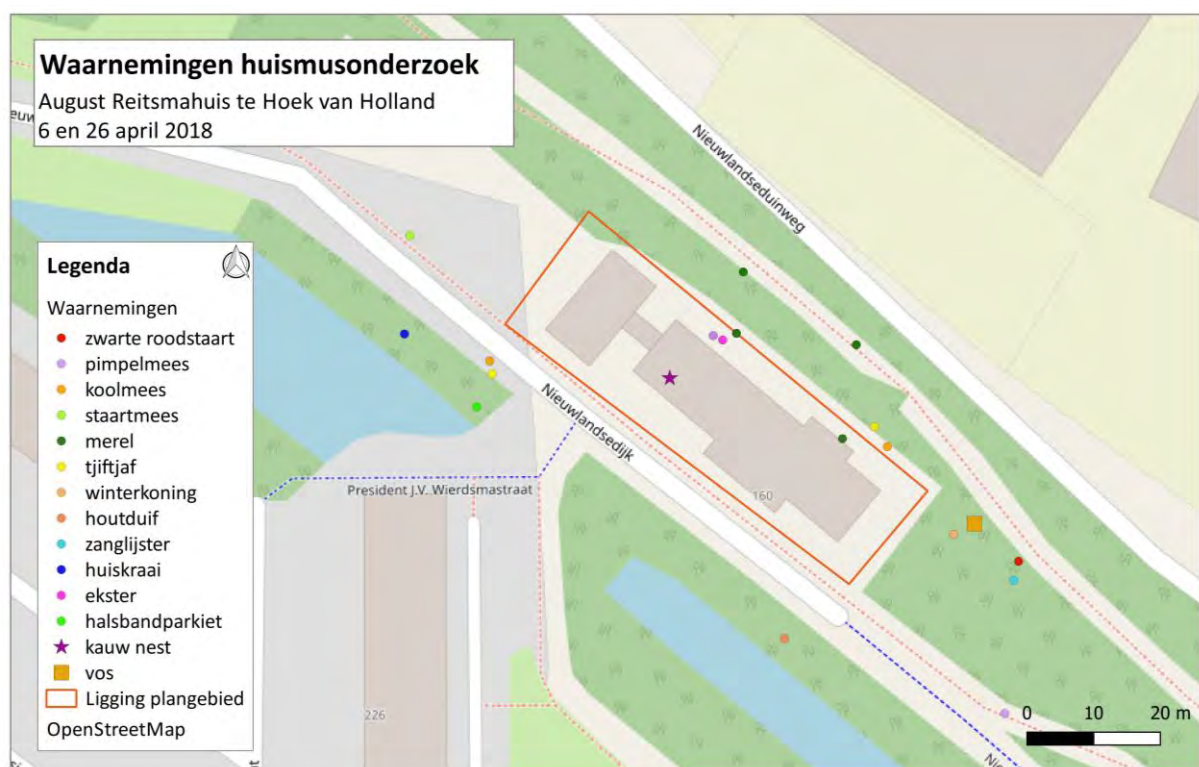
4 RESULTATEN EN INTERPRETATIE

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten van het huismus- en vleermuisonderzoek nader toegelicht en er wordt aangegeven waar in het plangebied leefgebieden, vaste verblijfplaatsen, foerageergebieden of vliegroutes aanwezig zijn. Een overzicht van deze functies wordt weergegeven in figuur 5.1. Voor achterliggende waarnemingen per bezoek wordt verwezen naar bijlage 2 en 3.

4.1 Huismussen

Op 6 en 26 april 2018 in de ochtend is het gehele plangebied en naastliggende groengebied geïnventariseerd op voorkomende vogelsoorten en -nesten. Tijdens deze inventarisatieronden zijn geen huismussen waargenomen. Wel is een nestelende kauw waargenomen onder de dakpannen van het August Reitsmahuis (paarse ster in figuur 4.1).

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of essentieel leefgebied aanwezig van huismussen of andere vogels met jaarrond beschermde rust- en/of verblijfplaatsen.

Figuur 4.1. Waarnemingen vogels in en nabij plangebied August Reitsmahuis te Hoek van Holland.

4.2 Vleermuizen

Onderstaand de waarnemingen tijdens het vleermuisonderzoek in 2018. Tijdens het onderzoek is de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de watervleermuis (*Myotis Daubentonii*) in en in de omgeving van het plangebied waargenomen. Andere vleermuissoorten zijn binnen het plangebied niet waargenomen. In figuur 5.1 is een overzicht van de aanwezige beschermde elementen weergegeven. In bijlage 2 en 3 zijn kaarten en tabellen opgenomen met alle waarnemingen van het onderzoek.

4.2.1 Zomerverblijfplaatsen

Binnen het onderzoeksgebied is één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld (zie figuur 4.1). De vleermuis is op 12 juli 2018 uitvliegend waargenomen vanuit een open stootvoeg, naast de deur op de zuidzijde van de westelijke aanbouw (zie figuur 4.1).

Naast bovengenoemde zomerverblijfplaats zijn geen andere zomerverblijfplaatsen aangetroffen in of in de omgeving van het plangebied.

Figuur 4.1. Aangetroffen zomerverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis (rood omcirkelt).

4.2.2 Kraamverblijfplaatsen

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. De aanwezigheid van een kraamverblijfplaats in het plangebied wordt op basis van het uitgevoerde onderzoek uitgesloten.

4.2.3 Paarverblijfplaatsen

Tijdens de onderzoeken in augustus en september 2018 zijn verschillende baltterritoria vastgesteld van de gewone dwergvleermuis. Eén baltsterritorium van een gewone dwergvleermuis bevindt zich binnen het plangebied (zie figuur 5.1).

Mannelijke gewone dwergvleermuizen vliegen in het najaar roepend rond in een territorium om vrouwen te lokken en andere mannen duidelijk te maken dat dit hun territorium is. Als ze een vrouw gelokt hebben vindt paring plaats in de paarverblijfplaats van de man. De vrouwen gaan zo in het paarseizoen bij meerdere mannen langs. De mannen blijven in de periode augustus t/m eind september baltsen binnen hun territorium.

Omdat de gewone dwergvleermuizen gedurende het onderzoek in 2018 constant al roepend rondvlogen en niet een verblijfplaats in- of uitgingen kan de exacte locatie van de paarverblijfplaatsen niet vastgesteld worden. Op basis van het gedrag van de baltsende gewone dwergvleermuizen zijn de verschillende baltsterritoria waarbinnen de verblijfplaatsen zich bevinden in figuur 5.1 rood gearceerd weergegeven.

Eén territorium bevindt zich bij de westelijke vleugel van het August Reitsmahuis. De baltsende gewone dwergvleermuis vloog al roepend rond de kopgevel van het pand. Dit betreft dezelfde kopgevel als de vastgestelde zomerverblijfplaats op 12 juli 2018.

Op basis van het gedrag van de vleermuis en de waarnemingen bevindt de paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zich op dezelfde gevel als de zomerverblijfplaats.

4.2.4 Winterverblijfplaatsen

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn geen winterverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Er is in de periode augustus en september geen zwermactiviteit waargenomen van vleermuizen. De aanwezigheid van een winterverblijfplaats in het plangebied wordt op basis van het uitgevoerde onderzoek uitgesloten.

4.2.5 Foerageergebied

De waterpartijen aan de Nieuwlandsedijk en de paden en open stukken in het Natura 2000-gebied worden gebruikt als foerageergebied door de gewone dwergvleermuis. Op 12 juli 2018 zijn drie foeragerende laatvliegers kort waargenomen aan de voorzijde van het August Reitsmahuis. De laatvliegers waren afkomstig uit het westen en niet uit het August Reitsmahuis.

Boven de waterpartijen zijn tevens enkele waarnemingen gedaan van één tot twee foeragerende watervleermuizen en een foeragerende ruige dwergvleermuis.

Zie figuur 5.1 voor een overzicht van de foerageergebieden.

4.2.6 *Vliegroutes*

Tijdens het veldbezoek is waargenomen dat vleermuizen kort foeragerend aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied en zich daarna verplaatsen langs de Nieuwlandsedijk. Op basis van de waarnemingen zijn de vleermuizen afkomstig uit de bebouwing van Hoek van Holland en maken ze gebruik van de padenstructuur, waterpartijen en open plekken langs de Nieuwlandsedijk om te foerageren. Hierbij wordt het groen van de Nieuwlandsedijk gebruikt om te verplaatsen tussen de verschillende gebieden.

Op basis van deze waarnemingen betreft de Nieuwlandsedijk een vliegroute voor gewone dwergvleermuizen. Vanwege het ontbreken van andere doorgaande groene structuren betreft het een essentiële vliegroute.

4.2.7 *Overige waarnemingen*

Naast bovengenoemde waarnemingen zijn er geen andere vleermuissoorten waargenomen in het plangebied. Tijdens de onderzoeken is enkele malen een roepende bosuil gehoord vanuit het oosten. Deze bevindt zich buiten de begrenzing van het plangebied. Er is geen broedbiotoop of vaste rustplaats van de bosuil aanwezig binnen het plangebied.

5 FUNCTIONALITEIT PLANGEBIED EN EFFECTBEPALING

In dit hoofdstuk is beschreven wat de wettelijke consequenties zijn die voortvloeien uit de aanwezigheid van vleermuizen, zoals beschreven in hoofdstuk 4. Op basis van het onderzoek is aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen en leefgebied van de huismus uitgesloten.

Voor meer informatie over de juridische achtergronden wordt verwezen naar bijlage 1. Onderstaand wordt de functionaliteit van het plangebied en de effecten van de voorgenumen werkzaamheden uiteengezet.

Voor de effectbeoordeling wordt uitgegaan van een worst-case scenario. Hierbij worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

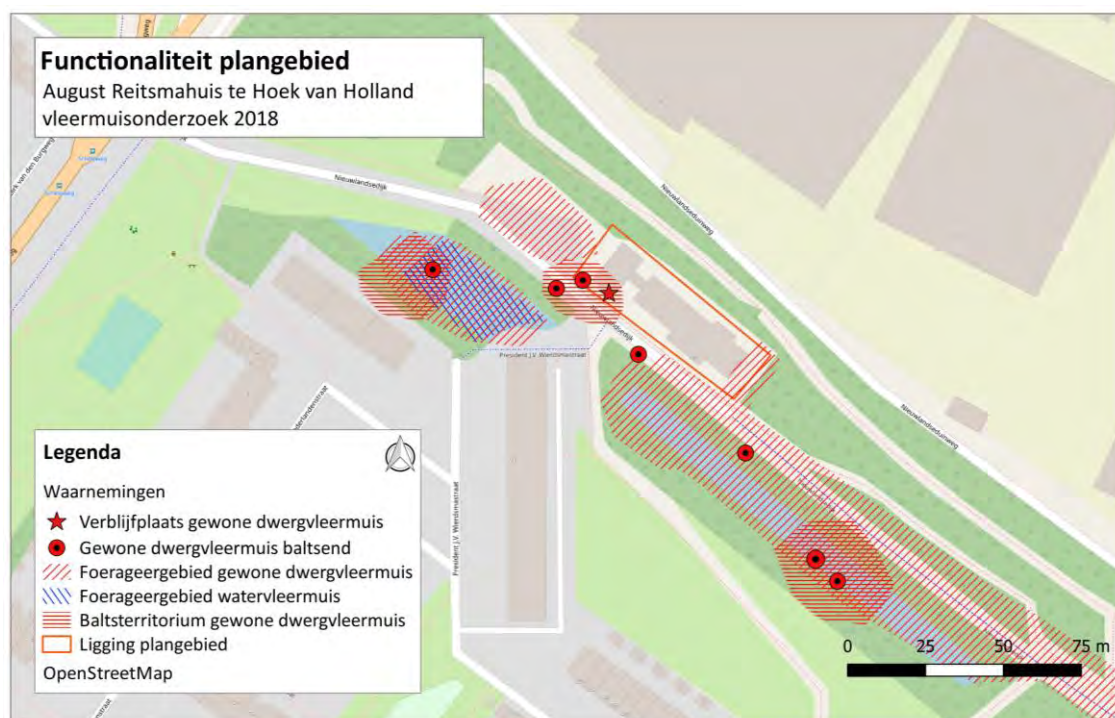
- De oostelijke vleugel van het pand blijft behouden, maar wordt mogelijk wel gerenoveerd aan de binnen- en buitenzijde;
- De westelijke vleugel van het August Reitsmahuis wordt gesloopt voor nieuwbouw (worst-case);
- De tuin van het August Reitsmahuis wordt opnieuw aangelegd (verwijderen huidige beplanting en bestrating);
- Het groen buiten de begrenzing van het plangebied blijft behouden.

5.1 Functionaliteit plangebied

Onderstaand de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen:

- Een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in de spouwmuur van het westelijke deel van het August Reitsmahuis;
- Een baltsterritorium van een gewone dwergvleermuis bij het westelijke deel van het August Reitsmahuis. De paarverblijfplaats bevindt zich op basis van de waarnemingen in het veld op dezelfde locatie als de zomerverblijfplaats;
- Baltsterritoria van de gewone dwergvleermuis boven de waterpartijen langs de Nieuwlandsedijk (buiten plangebied);
- Foerageergebieden van de gewone dwergvleermuis boven de watergangen en padenstructuren langs de Nieuwlandsedijk. Deze maken tevens deel uit van een vliegroure van de gewone dwergvleermuis (buiten plangebied);
- Foerageergebied van de watervleermuis boven een waterpartij langs de Nieuwlandsedijk (buiten plangebied).

Zie figuur 5.1 voor de functionaliteit van het plangebied in kaart.

Figuur 5.1. Het gebruik van het plangebied en omgeving door vleermuizen.

5.2 Effectbepaling

In het plangebied is één zomer- en paarverblijfplaats aangetroffen van de gewone dwergvleermuis. Deze bevindt zich in de westelijke aanbouw van het August Reitsmahuis.

Als werkzaamheden aan de westelijke aanbouw (sloop, na-isolatie) plaatsvinden wordt een vaste verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verstoord, beschadigd en weggenomen.

Vaste verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn jaarrond strikt beschermd conform §3.5 van de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn. Het nemen van mitigerende maatregelen en aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

Buiten het plangebied zijn baltsterritoria en essentieel leefgebied (foerageergebied en vliegroute) van de gewone dwergvleermuis aanwezig. De waterpartijen langs de Nieuwlandsedijk worden door watervleermuizen gebruikt als foerageergebied.

Door de herbestemming van het August Reitsmahuis en de eventuele sloop en nieuwbouw van het westelijke deel van het August Reitsmahuis worden de leefgebieden van vleermuizen langs de Nieuwlandsedijk niet beschadigd of vernield, mits toename van lichtuitstraling tijdens of na de werkzaamheden voorkomen wordt.

Indien er geen toename van lichtuitstraling vanuit het August Reitsmahuis naar de omgeving is, zijn negatieve effecten op foerageergebieden en de vliegroute van vleermuizen uitgesloten.

Essentiële leefgebieden van vleermuizen zijn strikt beschermd door de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn artikel 3.5. De functies als vliegroute en foerageergebied moeten behouden blijven tijdens en na de werkzaamheden.

Aanbevolen wordt om in ieder geval rekening te houden met de volgende aspecten met betrekking tot het voorkomen van verstoring van de foerageergebieden en vliegroute:

- De functionaliteit van de essentiële leefgebieden van vleermuizen mag niet in het geding komen;
- Vleermuizen zijn gevoelig voor verstoring door verlichting. Van de vleermuissoorten waar het groen een functie voor heeft is de watervleermuis het meest gevoelig voor verstoring. De uitstraling van licht vanuit het plangebied naar de naastgelegen groenzone aan de Nieuwlandsedijk mag nooit meer dan 1 lux zijn;
- Het Natura 2000-gebied en de ecologische zone moeten donker blijven;
- Aanbevolen wordt om werkzaamheden in of nabij de belangrijke foerageergebieden en vliegroutes onder begeleiding van een ecooloog en in beginsel in de winterrust uit te voeren (zie figuur 5.2);
- Als (tijdelijke) verstoring van essentiële leefgebieden niet op voorhand uitgesloten kan worden, is ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Figuur 5.2. Kwetsbare perioden gewone dwergvleermuis (Kennisdocument gewone dwergvleermuis, BIJ12.) Let op: deze data staan niet vast en kunnen afwijken op basis van klimatologische omstandigheden.

5.3 Ontheffing en vergunning

Voor uitvoering van de werkzaamheden is voor verstoring, beschadigen en vernietigen van één verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;

- een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, of;
- een Verklaring van geen bedenkingen via de Omgevingsvergunning noodzakelijk.

Als (tijdelijke) verstoring van essentiële leefgebieden niet op voorhand uitgesloten kan worden is ook hiervoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk

Voor het verkrijgen van één van deze ontheffingen is het opstellen van een projectplan of plan van aanpak aangaande de omgang met de gewone dwergvleermuis noodzakelijk. In de aanvraag zal aangetoond moeten worden dat:

- verstoring tot een minimum wordt beperkt;
- indien verstoring of achteruitgang van kwaliteit van verblijfplaatsen niet voorkomen kan worden, dient aangetoond te worden dat er geen betere alternatieven mogelijk zijn.

Dit houdt in dat na de voorgenomen werkzaamheden nieuwe permanente verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis in de nieuwbouw aanwezig moeten zijn. Voor iedere te verstoren verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis moeten meerdere geschikte alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd worden.

Voor aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming moet beschreven worden dat:

- er een dwingende reden van groot openbaar belang is, of;
- de gezondheid of veiligheid van de bewoners in het geding is, of;
- er geen andere geschikte alternatieven zijn betreffende uitvoering van de werkzaamheden.

De uitvoering van de werkzaamheden en het behoud van de verblijfplaatsen op lange termijn moeten conform de Wet natuurbescherming gewaarborgd worden middels een ecologisch werkprotocol.

5.4 Wettelijk kader

Alle in Nederland voorkomen vleermuizen behoren tot de strikt beschermde soorten conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en Bijlage II van de conventie van Bonn. Conform deze wet is verstoring van de functionele leefomgeving van vleermuizen niet toegestaan (figuur 5.3).

Voor de geplande werkzaamheden dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. De vaste verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis mag zonder ontheffing niet vernietigd worden. Het bevoegd gezag (Omgevingsdienst Haaglanden) verleent enkel een ontheffing indien er aan strikte voorwaarden voldaan wordt, zoals:

- het dienen van een wettelijk belang;
- er zijn geen alternatieven mogelijk die minder effect hebben op de beschermde soorten;
- de gunstige staat van instandhouding van de soort wordt gewaarborgd.

De ontheffingsaanvraag kan digitaal bij ODH ingediend worden. Hierbij dient er rekening gehouden te worden met een proceduretijd van 20 weken. Dit kan echter zowel korter als langer zijn.

Artikel 3.1

- Lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- Lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- Lid 5: het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5

- Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- Lid 3: Het is verboden om eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- Lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de habitatrichtlijn of bijlage 1 bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Figuur 5.3. Verbodsbepalingen artikel 3.1 en artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In opdracht van Gemeente Rotterdam, Dienst Stadsontwikkeling heeft Aqua-Terra Nova BV voor de geplande herbestemming van het August Reitsmahuis te Hoek van Holland soortgericht onderzoek uitgevoerd. Het betreft onderzoek naar de aanwezigheid en functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen en huismus.

Voor de effectbeoordeling wordt uitgegaan van een worst-case scenario. Hierbij blijft de oostelijke vleugel van het pand behouden, maar wordt wel gerenoveerd aan de binnen- en buitenzijde. In het kader van de worst-case wordt ervan uitgegaan dat de westelijke vleugel gesloopt wordt voor nieuwbouw. De tuin van het August Reitsmahuis wordt opnieuw aangelegd. Het groen buiten de begrenzing van het plangebied blijft behouden.

6.1 Conclusie

Op basis van het soortgericht onderzoek is geconcludeerd dat:

- In de westelijke aanbouw van het August Reitsmahuis is één zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig;
- Buiten het plangebied is essentieel leefgebied (foerageergebied en vliegroute) van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Zowel het NNN als het Natura 2000-gebied maken deel uit van dit foerageergebied en vliegroute;
- Buiten het plangebied zijn verschillende baltsterritoria van de gewone dwergvleermuis aanwezig;
- De waterpartijen langs de Nieuwlandsedijk worden door watervleermuis gebruikt als foerageergebied;
- Het plangebied maakt geen deel uit van het leefgebied van de huismus. Er zijn geen verblijfplaatsen van de huismus aanwezig in het August Reitsmahuis;
- Onder het dak van de oostelijke vleugel van het August Reitsmahuis broedt een kauw.

Door de sloopwerkzaamheden wordt een zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis beschadigd, verstoord en weggenomen.

Vaste verblijfplaatsen en essentiële leefgebieden van vleermuizen zijn jaarrond strikt beschermd conform §3.5 van de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn. Het nemen van mitigerende maatregelen en aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

Een toename van lichtuitstraling vanuit het August Reitsmahuis naar de omgeving is vanwege de functie van de omgeving als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen en de status van de Nieuwlandsedijk als beschermd Natura 2000-gebied en NNN niet toegestaan.

6.2 Aanbeveling en vervolgstappen

Op basis van het soortgericht onderzoek wordt aanbevolen om:

- Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen voor overtreding van artikel 3.5, betreffende het beschadigen en vernielen van de aanwezige zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- Het opstellen van mitigerende maatregelen en een ecologisch werkprotocol om verstoring van vleermuizen tijdens uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen is noodzakelijk;
- Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming of Verklaring van geen Bedenkingen conform de Omgevingsdienst Haaglanden voor verstoring van de gewone dwergvleermuis is noodzakelijk. Hiervoor dient er een activiteitenplan opgesteld te worden. In dit activiteitenplan wordt de situatie uitgelicht en wordt aangegeven welke maatregelen en werkzaamheden plaatsvinden. Dit document wordt beoordeeld door de Omgevingsdienst en geldt als onderbouwing voor de ontheffingsaanvraag;
- Essentiële leefgebieden van vleermuizen zijn strikt beschermd door de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn artikel 3.5. De functies als vliegroute en foerageergebied aan de noord- en oostzijde van het plangebied moet behouden blijven tijdens en na de werkzaamheden;
- Zorgvuldige omgang van de aanwezige beschermde soorten op korte en lange termijn dient gewaarborgd te worden middels een ecologisch werkprotocol;
- De verblijfplaatsen en essentiële leefgebieden mogen, zolang er geen ontheffing is, niet aangetast worden;
- Vanwege de aanwezigheid van nesten van algemene broedvogels dienen werkzaamheden aan het groen buiten de kwetsbare broedperiode uitgevoerd te worden. De meeste vogels

broeden in de periode tussen half maart tot half juli. Deze periode kan afwijken op basis van soort, voedselvoorzieningen of weersomstandigheden. Broedende vogels zijn te allen tijde beschermd en mogen niet verstoord worden.

6.2.1 Ontheffing aanvragen

Omdat in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van de gewone dwergvleermuis moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd worden voor het overtreden van artikel 3.5, betreffende het beschadigen en vernielen van zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Als (tijdelijke) verstoring van essentiële leefgebieden van vleermuizen niet op voorhand uitgesloten kan worden is ook hiervoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin onder andere het wettelijk belang, de alternatievenafweging en mitigerende en compenserende maatregelen in beschreven staan.

De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij het bevoegd gezag is normaliter 20 weken met extra verlengingstermijn van 7 weken.

6.3 Zorgplicht

Wanneer in het voorjaar of de zomer wordt gewerkt, dient rekening gehouden te worden met:

- Voor de start van de werkzaamheden in het plangebied en de directe omgeving moet het terrein door de ecooloog gecontroleerd worden op eventuele aanwezige broedvogels. Het broedseizoen duurt grofweg van half maart t/m half juli;
- Als uit deze controle blijkt dat broedende vogels aanwezig zijn, is het aan de ecooloog om te bepalen welke werkzaamheden wel of niet opgestart kunnen worden;
- Kunstmatige verlichting tijdens werkzaamheden in de nacht dient te worden voorkomen om de aanwezige foeragerende en/of overvliegende vleermuizen niet te verstoren;
- Als ten tijde van de werkzaamheden in de nacht met verlichting wordt gewerkt, dient dit afgestemd te worden met de ecooloog;
- In het kader van de zorgplicht moeten de licht beschermde soorten en de niet beschermde soorten voldoende ruimte krijgen om te vluchten of om zich te verplaatsen tijdens de werkzaamheden.

7 BRONVERMELDING

Algemene natuur- en beleidsinformatie

1. 'Wet natuurbescherming', Ministerie van Economische zaken, Den Haag, 2016.
2. 'houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)', Staatssecretaris van Economische Zaken, Den Haag, 16 oktober 2016.
3. 'Vergunningverlening Natura-2000', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.
4. 'Ontheffingverlening soorten', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.
5. 'Melding en ontheffingverlening houtopstanden', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.

Algemene verspreidingsgegevens en verspreidingsatlassen

6. 'Protocol vleermuizen', Vakberaad vleermuizen, Netwerk Groene Bureaus, maart 2017.
7. Met vleermuizen overweg, Limpens *et al.*, 2004. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft, de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.
8. www.ravon.nl
9. 'Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008', K. Mostert en J. Willemsen, Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, Delft, december 2008.
10. www.zoogdierverspreiding.nl
11. www.sovon.nl
12. www.floron.nl

Locatie specifieke informatie en internetpagina's

13. Interactieve atlas Natura 2000, Provincie Zuid-Holland, 2017.
14. Interactieve atlas Natuurnetwerk Nederland, Provincie Zuid-Holland, 2017.
15. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, NNN-Saldobenadering en herbegrenzen NNN, een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies, Ministeries van LNV en VROM en de provincies
16. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>
17. http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0171.BP00516-VO01/t_NL.IMRO.0171.BP00516-VO01_1.8.html
18. Kennisdocumenten BIJ12: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>
19. Meijer, M. oktober 2017, Notitie Verkoop voormalig NIVON huis HvH, flora en fauna-aspecten, Gemeente Rotterdam.

BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht gegaan. Deze wet voegt de huidige Natuurbeschermingswet 1998, Boswet en de Flora- en faunawet samen.

De belangrijkste doelen van de Wet natuurbescherming betreffen de bescherming van de biodiversiteit in Nederland, de decentralisatie van de verantwoordelijkheden en een vereenvoudiging van de regels.

De grootste veranderingen met de komst van de Wet natuurbescherming ten opzichte van de oude natuurwetgeving betreffen:

- alle verantwoordelijkheden en bevoegdheden komen bij de provincies te liggen;
- er komt één rechtsdocument waar zowel vergunning als ontheffing (soorten, gebieden en kap van houtopstanden) wordt verleend;
- Bij de vergunningaanvraag mag aangehaakt worden bij de Omgevingsvergunning, maar dit is niet verplicht.

Soortbescherming

Het doel van de Wet natuurbescherming is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. Ingevolge het 'nee, tenzij principe' zijn handelingen in strijd met de Wet natuurbescherming per definitie verboden. De verboden handelingen zijn opgenomen in de verbodsbepalingen:

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn.

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te verstoren, nesten van vogels weg te nemen of eieren te rapen en deze onder zich te hebben.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn.

Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren, eieren van dieren te rapen of opzettelijk vernielen, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen of planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

Onverminderd artikel 3.5 is het verboden: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen, de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Vogels

Van alle inheemse vogelsoorten zijn de nesten gedurende het broeden beschermd. De meeste vogels broeden in de periode 15 maart t/m 15 juli. Voor het verstoren van broedende vogels wordt in principe geen ontheffing verleend, omdat de verstoring eenvoudig voorkomen kan worden door de activiteiten buiten het broedseizoen uit te voeren. Van ca. 15 vogelsoorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Deze vogelsoorten zijn in vier categorieën ingedeeld⁽⁸⁾:

- Cat 1 betreft vogelsoorten die het nest jaarrond gebruiken als vaste verblijfplaats,
- Cat 2 betreft koloniebroeders die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,
- Cat 3 betreft overige vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,
- Cat 4 betreft vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een nest te bouwen.

Tot slot zijn de nesten van enkele vogelsoorten (uit Cat 5) alleen jaarrond beschermd indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld als in de omgeving van een plangebied geen of onvoldoende alternatieve geschikte nestplaatsen aangeboden worden.

Voor beschadiging of vernietiging van jaarrond beschermde vogelnesten kan alleen ontheffing worden verleend, indien het project een belang uit de Vogelrichtlijn dient.

Zorgplicht

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren. De zorgplicht houdt in dat u werkzaamheden, die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

Gebiedsbescherming

Handelingen binnen de beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Handelingen of activiteiten binnen én buiten beschermde natuurgebieden die schadelijk kunnen zijn voor de doelstellingen van het gebied zijn verboden, tenzij de minister van EL&I of de provincie een vergunning heeft verleend. Hierbij wordt het 'Nee, tenzij' principe gebruikt en dient rekening gehouden te worden met invloeden van buiten het beschermde natuurgebied, de zogeheten 'externe werking'. Aanvullend dient rekening gehouden te worden met de cumulatie van effecten in relatie tot andere projecten of plannen.

Programmatische Aanpak Stikstof

Ook de op 1 juli 2015 van kracht gegane Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) blijft onveranderd van kracht met de ingang van de nieuwe Wet natuurbescherming. De PAS is van kracht in 121 van de in Nederland 164 voorkomende Natura 2000-gebieden. Onder de PAS zijn alle activiteiten, evenementen en ruimtelijke ingrepen die een toename van meer dan 1 mol/ha/jaar stikstofdepositie binnen de begrenzing van 1 van de 121 Natura 2000-gebieden tot gevolg hebben vergunning plichtig en, indien de voorgestelde 'ontwikkelingsruimte' binnen gebied vergund is, wordt de maximaal toegestane stikstofdepositie verlaagd tot 0,05 mol/ha/jaar.

Ontheffing Wet natuurbescherming

Voor overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming kan ontheffing aangevraagd worden. Voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing is dat het project geen negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten én mits het project een bij wet genoemd belang dient. Voor soorten die aangewezen zijn in de Vogel- of Habitatrichtlijnen dient het project aanvullende belangen te dienen. De beschermde soorten zijn in twee categorieën met verschillende beschermingsniveaus opgenomen. Vogels vallen buiten deze indeling en worden in de paragraaf *vogels* besproken.

Voor algemeen voorkomende soorten geldt o.a. voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling, waardoor een ontheffing niet nodig is. Voor schaarse soorten (categorie 2) is een ontheffing niet nodig, mits gebruik gemaakt wordt van een gedragscode. Voor strikt beschermde soorten (categorie 1) zal bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing nodig zijn als negatieve effecten niet uitgesloten en voorkomen kunnen worden. Voor alle inheemse soorten geldt daarnaast de algemene Zorgplicht, waarin gesteld wordt dat schade aan alle planten en dieren, zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden, voorkomen dient te worden.

Natuurnetwerk Nederland

In het NNN worden natuurgebieden onderling tot een samenhangend netwerk verbonden, o.a. via ecologische verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer;
- robuuste verbindingen en grote wateren.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is in het Natuurbeleidsplan geïntroduceerd en het beleid is in de Nota Ruimte overgenomen. De juridische doorwerking van het rijksbeleid van het NNN wordt in de AMvB Ruimte, als onderdeel van de Wet Ruimtelijke Ordening, geborgd. De Provincie is verantwoordelijk voor de aanwijzing, begrenzing en de doelstelling van NNN-gebieden in een verordening, in veel gevallen een natuurbeheerplan. De provinciale verordening bevat tevens regels voor bestemmingsplannen in het NNN.

Dit betreft, conform de Spelregels NNN, een regeling over compensatie die er ten minste voor moet zorgen dat er geen netto verlies aan oppervlakte, samenhang of kwaliteit van het Natuurnetwerk Nederland optreedt en dat compensatie op de juiste wijze plaatsvindt. Tot slot zorgt de provinciale verordening ervoor dat de gemeente dit in de toelichting van het bestemmingsplan verantwoordt.

Voor het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe activiteiten die de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk significant aantasten zijn verboden, tenzij sprake is van groot openbaar belang, er geen andere mogelijkheden voor realisatie zijn en de negatieve gevolgen niet significant zijn.

BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN VLEERMUISONDERZOEK

Waarnemingen vleermuisonderzoek

August Reitsmahuis te Hoek van Holland
30 augustus 2018

Legenda

Waarnemingen

▲ gewone dwergvleermuis foeragerend

● gewone dwergvleermuis baltsend

□ Ligging plangebied

OpenStreetMap

0 25 50 75 m

BIJLAGE 3 OVERZICHT WAARNEMINGEN

Datum	Tijd	Soortgroep	Focus	Weer	Onderzoekers
6 april 2018	08:00-09:05 uur <i>Zon op 07:06 uur</i>	Huismus	Vaste rust- en/of verblijfplaatsen en leefgebieden	5°C, onbewolkt, wind 0 Bft	M. Langstraat R. van Schie
24 april 2018	07:30-08:30 uur <i>Zon op 06:27 uur</i>	Huismus	Vaste rust- en/of verblijfplaatsen en leefgebieden	11°C, geheel bewolkt, wind 4 Bft	M. Langstraat L. van der Steeg
12 juni 2018	03:15-05:30 uur <i>Zon op 05:23 uur</i>	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	13°C, half bewolkt, wind 2 Bft	M. Langstraat R. van Schie
12 juli 2018	21:51-00:00 uur <i>Zon onder 21:59 uur</i>	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	16°C, licht, wind 4 Bft	M. Konings R. van Schie
20 aug 2018	23:30 – 02:00 uur <i>Zon onder 20:56 uur</i>	Vleermuizen	Paar- en zwermverblijfplaats, vliegroutes en foerageergebieden	18°C, bewolkt, wind 2 Bft	M. Langstraat T. Schelling
30 aug 2018	23:58 – 01:58 uur <i>Zon onder 20:34 uur</i>	Vleermuizen	Paar- en zwermverblijfplaats, vliegroutes en foerageergebieden	15°C, geheel bewolkt, wind 3 Bft	M. Langstraat
10 sept 2018	21:10-23:10 uur <i>Zon onder 19:51 uur</i>	Vleermuizen	Paarverblijfplaats, vliegroutes en foerageergebieden	17°C, half bewolkt, wind 4 Bft	M. Langstraat T. Schelling

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Info
2018-04-06	08:12:00	Great Tit	1	foraging	
2018-04-06	08:12:00	Common Chiffchaff	1	calling	
2018-04-06	08:15:00	House Crow	2	calling	
2018-04-06	08:16:00	Long-tailed Tit	2	foraging	
2018-04-06	08:21:00	Blue Tit	1	flushing	
2018-04-06	08:23:00	Common Wood Pigeon	1	foraging	
2018-04-06	08:28:00	Common Blackbird	1	territorial behaviour	
2018-04-06	08:30:00	Common Blackbird	3	foraging	
2018-04-06	08:45:00	Western Jackdaw	1	nest indicating behavior	nest aan het bouwen onder dakpannen
2018-04-06	08:49:00	Song Thrush	1	calling	zingend vanuit boomtop
2018-04-06	08:50:00	Black Redstart	1	calling	
2018-04-24	07:33:00	Rose-ringed Parakeet	1	unknown	
2018-04-24	07:38:00	Western Jackdaw	1	nest indicating behavior	
2018-04-24	07:43:00	Winter Wren	1	courting / singing	
2018-04-24	07:43:00	Common Chiffchaff	1	courting / singing	
2018-04-24	07:45:00	Common Blackbird	1	foraging	
2018-04-24	07:46:00	Common Blackbird	1	resting	
2018-04-24	07:49:00	Great Tit	1	courting / singing	
2018-04-24	07:50:00	Common Chiffchaff	1	foraging	
2018-04-24	07:52:00	Eurasian Magpie	1	present	
2018-04-24	07:52:00	Blue Tit	2	territorial behaviour	
2018-04-24	07:42:00	Red Fox	1	unknown	uitwerpselen

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Info
2018-06-12	03:18:00	Common Pipistrelle	1	present	
2018-06-12	03:18:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	03:19:00	Brown Long-eared Bat	1	present	Heel zacht en kort. Onzekere waarneming
2018-06-12	03:24:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	03:26:00	Nathusius's Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	03:28:00	Common Pipistrelle	2	foraging	
2018-06-12	03:30:00	Common Pipistrelle	2	foraging	Boven waterplas
2018-06-12	03:33:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	03:37:00	Common Pipistrelle	2	foraging	
2018-06-12	03:45:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	03:45:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	03:52:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	03:52:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	04:03:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	04:05:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	04:05:00	Red Fox	1	unknown	
2018-06-12	04:18:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	04:31:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	04:35:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-06-12	04:42:00	Common Pipistrelle	1	moving west	

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Info
2018-07-12	22:39:00	Common Pipistrelle	1	foraging	Van uit groen links van het gebouw, mogelijk achterliggende straat
2018-07-12	22:40:00	Common Pipistrelle	1	passing	
2018-07-12	22:42:00	Common Pipistrelle	2	moving east	
2018-07-12	22:47:00	Common Pipistrelle	1	foraging	Kort aanwezig. De tuin aan de West kant van het gebouw daarna in oostelijke richting verder
2018-07-12	22:49:00	Common Pipistrelle	2	unknown	Voorkant gebouw, kort. Daarna richting oosten
2018-07-12	22:53:00	Common Pipistrelle	2	foraging	In tuin naast de woning
2018-07-12	22:54:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-07-12	22:58:00	Serotine	3	foraging	Tussen boomkronen en boven de woning. Twee in oostelijke richti
2018-07-12	23:02:00	Common Pipistrelle	1	flying out	Uit de spouw, naast deur voorkant rechts, daarna kort rondje zonc
2018-07-12	23:03:00	Serotine	1	foraging	In westelijke richting boven plangebied
2018-07-12	23:11:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-07-12	23:14:00	Common Pipistrelle	2	foraging	
2018-07-12	23:22:00	Common Pipistrelle	1	flying over	
2018-07-12	23:23:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-07-12	23:25:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-07-12	23:27:00	Common Pipistrelle	4	flying over	
2018-07-12	23:30:00	Common Pipistrelle	4	unknown	Zelfde als net, mooi foerageergebied onder boomkronen
2018-07-12	23:38:00	Common Pipistrelle	2	passing	
2018-07-12	23:39:00	Common Pipistrelle	1	passing	
2018-07-12	23:41:00	Common Pipistrelle	2	foraging	La gs de oever
2018-07-12	23:46:00	Common Pipistrelle	1	flying over	
2018-07-12	23:50:00	Daubenton's Bat	1	foraging	Boven water
2018-07-12	23:52:00	Common Pipistrelle	1	flying over	Oeverzone
2018-07-12	23:55:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-07-12	23:21:00	Tawny Owl	1	unknown	

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit
2018-08-20	23:46:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-20	23:51:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-20	23:55:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:03:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:06:00	Daubenton's Bat	1	passing
2018-08-21	00:12:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:16:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:18:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:33:00	Common Pipistrelle	1	courting
2018-08-21	00:53:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:55:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-20	23:33:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:08:00	Common Pipistrelle	1	courting
2018-08-21	00:22:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:43:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:51:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-21	00:56:00	Common Pipistrelle	1	foraging

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit
2018-08-30	00:11:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-30	00:19:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-30	00:22:00	Common Pipistrelle	2	foraging
2018-08-30	00:24:00	Common Pipistrelle	2	courting
2018-08-30	00:27:00	Common Pipistrelle	2	foraging
2018-08-30	00:27:00	Common Pipistrelle	2	foraging
2018-08-30	00:28:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-30	00:45:00	Common Pipistrelle	2	foraging
2018-08-30	00:51:00	Common Pipistrelle	1	courting
2018-08-30	00:52:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-30	00:55:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-30	01:16:00	Common Pipistrelle	2	foraging
2018-08-30	01:21:00	Common Pipistrelle	1	courting
2018-08-30	01:25:00	Common Pipistrelle	1	foraging
2018-08-30	01:31:00	Common Pipistrelle	1	foraging

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Info
2018-09-10	21:12:00	Common Pipistrelle	1	courting	
2018-09-10	21:16:00	Common Pipistrelle	1	courting	
2018-09-10	21:18:00	Common Pipistrelle	2	foraging	Tussen de bomen
2018-09-10	21:26:00	Common Pipistrelle	1	foraging	In park
2018-09-10	21:48:00	Common Pipistrelle	2	foraging	Boven water. Af en toe balts
2018-09-10	21:52:00	Daubenton's Bat	2	foraging	Boven water
2018-09-10	21:54:00	Common Pipistrelle	2	foraging	
2018-09-10	21:57:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-09-10	22:54:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-09-10	22:55:00	Nathusius's Pipistrelle	1	foraging	In park
2018-09-10	23:03:00	Common Pipistrelle	3	foraging	Boven water. Af en toe balts
2018-09-10	23:05:00	Common Pipistrelle	1	courting	In park
2018-09-10	23:07:00	Common Pipistrelle	1	courting	
2018-09-10	21:13:00	Common Pipistrelle	1	foraging	In park
2018-09-10	21:28:00	Common Pipistrelle	3	foraging	In park, boven paden
2018-09-10	21:43:00	Common Pipistrelle	1	foraging	In park
2018-09-10	21:53:00	Common Pipistrelle	1	foraging	
2018-09-10	22:50:00	Common Pipistrelle	1	courting	